

HEIMIÐ — fær Húsáláns- grunnurin øktar láns- møguleikar

EIN av teim mest týðandi treytunum fyri trivnaði og góðum uppvakstrar-umstøðum er heimið. Ikki bara eitt heim, men eitt gott og trygt heim. Ymiskt er, hvussu vit fjálga um hetta reiður, tí umstøðurnar eru ymiskar og vit eru øll so ymisk. Men fyri at øll skulu hava ein møguleika at fáa eitt gott heim, hevur lögtingið smíðað og ávegis bætt nakrar lógarkarmar á húsa- og íbúðækinum.

LØGTINGIÐ játtaði í síðstu viku landsstýrinum landskassans vegna at veðhalda fyri einum uttanlandsláni til Húsálánsgrunnin, haðani øll kunnu læna pening í sambandi við húsa- bygging, húsakeyp og umvælingar. Tá málið var til 2. viðgerð mælti fyrrverandi landsstýrismaðurin, Finnboi Isaksen, til at loyvi varð játtað Húsálánsgrunninum at taka upp eitt størri lán, so grunnurin kann tvífalda støðina á lánunum, samstundis sum bankalánini í seðhúsum verða afturgoldin ella munandi niðurgoldin. Hetta hevði givið bankunum ein betri likviditet.

TALAN var um nakrar tankar — ella eitt tilmæli, sum kundi fingið ein stóran týðning. Um vit lata vera við at hyggja at teimum lánunum, sum eru veitt, men bara líta at teimum lánunum, sum verða givin í framtíðini, so hevði hetta merkt ein stóran bata hjá fólki í rentu- og avdráttarútreiðslum. Hetta er sjálvandi treytað av, at rentustøðið hjá Húsálánsgrunninum, sum er 8%, og avdráttartíðin, sum er 28 ár, verður óbroytt ella ikki broytt munandi.

TEY flestu í nýbygdum húsum hava helst eitt bankalán sum 4. veðrætt. Hesi liggja kanska í meðal um einar 200.000 krónur og verða afturgoldin yvir eini 10-15 ár við umleið 3000 krónum um mánaðin. Var hetta broytt til eitt lán hjá Húsálánsgrunninum kom lánsgjaldið niður í einar 1500-2000 kr. um mánaðin. Tað hevði lætt um hjá mongum. Færri yvirtímar. Meiri tíð saman við børnunum. Minni overving — ja, betri trivnaður. Og bankarnir høvdu kanska fingið einar 100 milliónir krónur aftrat at arbeiða við til onnur endamál.

TINGMAÐURIN, sum kom við hesum uppskotinum, er ikki bara ein tilvildarlíkur tingmaður. Hann fekk sum landsstýrismaður fyri 11 árum síðani broytt lógina um Húsálánsgrunnin og hann hevur nýliga verið landsstýrismaður í fíggjarmálum. Tí kunnu vit partvís rokna við, at tilmælið — ella hugskotið — er ikki tikið úr tónum heimi, og

partvíst mugu vit rokna við, at ein góður møguleiki er fyri, at hetta uppskotið vinnur frama í landsstýrissamgonguni.

TAD skuldi eisini verið heilt natúrligt fyri at beta um tað ok, borgarlíga landsstýrissamgongan hevur lagt á føroyingar við øktum avgjöldum, og sum ein uppvegnað imóti ætlanunum at skerja barnastyrkin og seta úr gildi sjálvvirkandi dýrtíðarviðgerðina av lønum. Bara spell, at tingmaðurin ikki hevði tutfalað partamanninum í fíggjarnevndini hetta í oyrað, tá nevndin

hevði umrøddu uppskot til viðgerðar í meira enn ein mánað. So hevði uppskotið kanska verið broytt í fíggjarnevndini! Ella var bert talan um spæl fyri gallarinum — í tinginum og 14. September leygardagin? Vónandi ikki. Men vit fáa at siggja, hvussu stóra ávirkan í Tjóðveldisflokkinn hevur í samgonguni.

J.N.

Kommunisma og facisma

Tiðindasendingarnar, bæði í útvarpi og sjónvarpi, hesa vikuna hava verið merktar av tí, sum hent er í Týsklandi seinastu dagarnar. Onkur hevur sagt, at hetta eru størstu hendingar í søguni síðan 2. heimsbardagið hasaði av. Fyrst fylgdu vit teimum 200.000 eysturtýskarunum, sum finga møguleikan at flyggja úr DDR, aftan á at leki var komin á jarntjaldið, eftir at Ungarn, sum fyrsta landið í Eystureuropa, hevði sagt kommunismuni farvæl, og harvið tikið piketráðsgirðingina niður móti vestri. Síðani risastóru frælsismótælisgongurnar í øllum teimum stóru bynum í DDR, stjórnaðskiftið, har gamla gardan, við stalinistinum Horecker á odda, mátt víkja fyri nýggjum fram- burðshugaðum kreftum, og endabresturin fyribils, at jarntjaldið, sum hevði býtt Týskland í tvey síðani kriggið, var ikki veruleiki longur — sjálfmyndin av sundurbýti- num millum eystur og vestur, Berlinmúrurinn, var farin í søguna, og

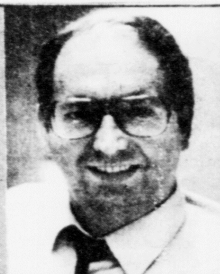
kalda kriggið harvið at enda komið. Hetta eru stórhendingar, sum hava uppiborið, at tiðindafólk hava vent eyguni móti Týsklandi í hesi kollveltandi broytingartíð. Eisini útvarpið og SvF gjørdur hvør í sínum lagi meira burtur úr enn vanligt er, og tað var bæði rætt og rimiligt. SvF hevði fingið vesturtýska gentu, sum býr her á landi, Birgit Rimmel at navni, at greiða frá (á frálíkum føroyskum), hvussu hon, sum týskari, feldi tað, nú aftur var møguleiki fyri at ferðast imillum bæði tey týsku rikini. Hon royndi at greiða føroyingum frá, hvussu tverligt tað hevði verið at livað í sundurbýtta Týsklandi, familjubond v.m., men helt, at føroyingar høvdu ilt við at skilja støðuna, sum eisini ivaleyst rætt er. Men hvi ikki nýta fjølmiðilin betur, enn gjørt varð í hesi tiðindasendingini, við at nýta kunnandi tilfar, kort, privatar myndir v.m., so ein fekk betri hylling á, hvat Birgit meinti við: tí persónlig frásagn av hendingum, sum fram eru farn-

ar, er altíð sterk og hugtakandi. Útvarpið hevði fingið søguprofessaran, Hans Jakku Debes, at greiða frá gongdini í Týsklandi eftir at Berlinmúrurinn var fallin. Hetta varð gjørt sum samrøða aftan á tiðindasendingina leygarkvøldið, og bleiv prátið heldur tilvildarlígt, av tí at Hans Jakku ikki fekk høvi og stundir frá útvarpsmanninum til at fara út í æsir við tí, sum hann visti um Týsklandsspurningin eftir kriggið, og tað var ikki so litið, og var hetta spell. Hvi ikki lata Hans Jakku sleppa framat í aktuella, hvar hann stutt og greitt greiddi frá gongdini í Týsklandi síðani Potsdamfundin í 1945 til støðuna í dag, istaðin fyri at verða avbrotin av einum tiðindamanni, sum bert var áhugaður í at fáa viðmerkingar til aktuella støðuna, og ikki hevði tað neyðuga innlitid fyri at skilja, hvi støðan bleiv, sum hon bleiv, eftir kriggið í Týsklandi — tiðinda- stubbarnir á fjarskrivara- num eru so lættir at fahendur á, men

grundsvitanin» er ikki av minni týðningi, og har svikur útvarpið sum oftast; gott í tykkum, gerið meira av tilikum.

Sunnukvøldið var Marianna Debes Dahl, rit- høvundur, gestur í SvF. Í sendingini greiddi hon frá skrivning síni, sum fevnir um heilar 19 bókur — og fekk somuleiðis høvi til at »lufta« sínum tankum um mangt og hvat, t.d. varð hon spurð av Maluni Johannesen um boðskapurin í tí hon skrivar, ikki er í so greiður, og hvat hon metti sum størsta vanda í okkara tíð, og ívaðist Marianna ikki eina lotu í at svara, at facisman er størsti fíggindi manna- ættarinnar, og hon visti eisini at siga, hvi facisman stingur sitt grima høvur fram alla staðni. Jú, tað er sambært Marionnu, tí okunnleikin valdar um hvussu tingini hanga saman — aftur er tað her, eins væl og í bókum hennara, tær einfaldu lýsingarnar og metingarnar, sum valda. Rætt er tað, at facisman, sum valdaði í Europa í triati- og fyrati- áttum, eins væl og tann,

**sjónvarps-
og útvarps-
ummæli**
v/ Johan
Samuelsen

sum vit kenna í dag í t.d. Suðurafríka og Chile er andskræmulig, men ein kann ikki lata vera við at spyrja, (tí Malan gjørdi tað ikki!) hvat Marianna heldur um sin egna boðskap, nevnliga kommunismuna, sum hon so trúliga hevur vart í Friu Føroyum og aðrastaðni við ígjøgnum fleiri ár. Bara at vera imóti facismuni er ov biligt; hvat við kommunismuni? Tað hevði verið áhugavert at fingið í vitað, hvat føroyskir kommunistar halda í hesum reimingartíðum? Tey, sum hava eygu og oyru opin, siggja hvønn veg tað ber — glasnost og perestroika-vindar blæsa eystanfyri, so tað forslar, og mýrar falla — vónandi er tað ikki so spennandi galið, at vit eiga eina ta seinastu stalinistisku

avisina her í okkara landi, sum byggir á, fyri at nýta Marionnusa egnu orð, ókunnleika um hvat fer fram í heiminum í dag og á eina ófatuliga einoygda fanatismu? Tí er ella var facisman ring, so hava vit í seinastuni so sanniliga fingið prógvini frá ongum minni enn russiskum søgufroðingum, sum nú, loksins, og við vælsignili frá sjálvum Gorbatsjov, tora at leggja kortini á bordið og siga frá ótrúligu ræðuleikum kommunismunnar, alt aftur til 1917 — »Oygghavið Gulag« var tiveri alt ov satt!! Tá soleiðis er vordíð, so er líka mikið hvat stendur á etikettuni, eitt ræðustýri og annað. Jú, vissuliga, tey sum skriva, hava eina stóra ábyrgd.

Johan